

دانشگاه ارشاد دماوند

پایان نامه دوره کارشناسی ارشد حقوق خصوصی

مسئولیت مدنی دولت در کاهش ارزش پول ملی

استاد راهنما :

جناب آقای دکتر مصطفی مظفری

استاد مشاور :

سرکار خانم دکتر میترا حسینیان

محقق :

سید حسن حسینی

شهریور ۱۳۹۹

تقدیم به:

پدر و مادر عزیزم ، همسر صبور و فرزندان مهربانم که هرگونه

پیشرفت و توفیق را مدیون دعای خیر و زحمات بی شائبه شان

هستم .

از اساتید محترم و معزز

جناب آقای دکتر مصطفی مظفری و سرکار خانم دکتر میترا حسینیان

که با راهنمایی های دلسوزانه ، اینجانب را مورد لطف خود قرار دادند

کمال تشکر رادارم .

و

از معاونت محترم حقوقی ریاست جمهوری سرکار خانم دکتر لعیا

جنیدی و معاونین محترمشان که مستندات لازم را در اختیار اینجانب

قراردادندکمال تشکر رادارم.

چکیده

دولت با اتخاذ بعضی سیاستهای اقتصادی یا سیاسی و ... موجب کاهش ارزش پول و تورم در جامعه می گردد و در اثر این سیاست ها ارزش دارایی های مالی و قدرت خرید گروههای مختلف جامعه کاهش یافته و دچار خسارت می گردند. سئوالی که مطرح می گردد این است که آیا دولت در کاهش ارزش پول مسئولیت دارد؟

برخی جبران کاهش ارزش پول را مطلقاً جایز نمی دانند و جبران کاهش ارزش پول را مصداق ربا دانسته اند بعضی معتقدند که باید میان مواردی که کاهش ارزش پول چشمگیر است با مواردی که کاهش چشمگیر نباشد تفاوت گذاشت برخی نیز کاهش ارزش پول را لازم دانسته و اساساً فلسفه وجودی پول را بیان ارزش ها می دانند .

در این تحقیق اثبات شده است با توجه به این که ارزش حقیقی و واقعی پول (اسکناس های رایج در حال حاضر) با احتساب نرخ تورم و در نظر گرفتن شرایط و نوسانات روزمره نرخ کالا و قدرت خرید مردم در بازار به دست می آید ، جبران کاهش ارزش پول چیزی زاید بر اصل پول نیست تا ربا محسوب گردد لذا بر اساس اصل مسئولیت مدنی و قواعد فقهی موجود ، دولت بعنوان عامل زیان موظف به جبران خسارات ناشی از کاهش ارزش پول ملی می باشد.

-واژگان کلیدی پژوهش:

مسئولیت - مسئولیت مدنی - دولت - ارزش پول ملی

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	کلیات تحقیق
۲	مقدمه
۳	بیان و طرح مسئله
۴	اهداف پژوهش
۴	الف-هدف کلی
۴	ب-هدف غایی
۴	ج-اهداف ویژه
۵	ضرورت و اهمیت پژوهش
۵	الف- ضرورت
۵	ب-اهمیت
۵	سوالات و فرضیه های پژوهش
۵	الف- سوال اصلی
۶	ب-سوالهای فرعی
۶	ج- فرضیه اصلی تحقیق
۶	د- فرضیه های فرعی تحقیق
۷	پیشینه علمی و مطالعات انجام شده

روش انجام پژوهش (نوع تحقیق - نحوه جمع اوری اطلاعات و نوع روش تحقیق).....	۸
متغیر مستقل	۹
متغیر وابسته	۹
مراحل و برآورد زمانی انجام پژوهش	۹
محدودیت های پژوهش	۱۰
واژگان کلیدی پژوهش.....	۱۰
مسئولیت مدنی	۱۰
دولت.....	۱۰
ارزش پول ملی	۱۰
فصل اول : مفاهیم و تعاریف.....	۱۱
مقدمه	۱۲
مبحث اول : ماهیت پول	۱۲
گفتار اول : سیر تغییر پول.....	۱۲
گفتار دوم : ارزش مبادله ای پول	۱۳
۱- ارزش مبادله ای اسمی	۱۳
۲- ارزش مبادله ای حقیقی.....	۱۴
گفتار سوم : کاهش ارزش پول ملی.....	۱۶
مبحث دوم : مفهوم مسئولیت و دولت	۱۷
گفتار اول : مسئولیت مدنی	۱۸
گفتار دوم : مسئولیت مدنی در فقه	۲۰

- گفتار سوم : دولت ۲۱
- الف : معنای عام ۲۲
- ب: معنای خاص..... ۲۲
- ج : هیئت حاکمه و طبقه فرمانروایان ۲۲
- مبحث چهارم : تاریخچه مسئولیت مدنی موسسات عمومی..... ۲۲
- گفتار اول : مستندات قانونی لایحه مسئولیت مدنی موسسات عمومی ۲۵
- گفتار دوم :انتظار از دولت ۲۷
- فصل دوم : ماهیت پول ،علل و آثار کاهش ارزش پول ملی ۲۸
- مقدمه :..... ۲۹
- مبحث اول : ماهیت پول ۲۹
- گفتار اول : بررسی وظایف پول ۲۹
- ۱- نظریه ارزش اسمی درباره ماهیت پول ۳۰
- ۲- نظریه قدرت خرید درباره ماهیت پول ۳۱
- گفتار دوم : نکات اصلی نظریه قدرت خرید از بیان قائلین به آن..... ۳۱
- دلایل ترجیح نظریه قدرت خرید ۳۲
- مبحث دوم : تبعات کاهش ارزش پول و عکس العمل عرف ۳۳
- مبحث سوم: علل کاهش ارزش پول ملی و نقش دولت در این کاهش ۳۵
- گفتار اول : علل کاهش ارزش پول ملی ۳۵
- گفتار دوم : نقش دولت در کاهش ارزش پول ملی..... ۳۵
- فصل سوم : مسئولیت مدنی دولت ۴۱

مقدمه	۴۱
گفتار اول : نظریه توزیع ضرر	۴۲
۱-توزیع ضرر بین اعضای جامعه	۴۲
۲-اختصاص دادن ضرر یا تحمیل هزینه آن بر عهده ثروتمندان	۴۲
گفتار دوم : نظریه عدالت توزیعی	۴۳
گفتار سوم : نظریه رفاه و خیر	۴۳
گفتار چهارم : مسئولیت تبعی و فرعی دولت ناشی از فعل غیر در جبران خسارات فاقد مسئول	۴۴
گفتار پنجم : مسئولیت اصلی و مستقل دولت ناشی از فعل غیر در جبران خسارات فاقد مسئول	۴۵
مبحث دوم : مبنای مسئولیت مدنی دولت در جبران زیان هایبوارده توسط عامل ناشناخته	۴۶
گفتار اول : نظریه تقصیر	۴۷
الف - مصادیق تقصیر دولت	۴۸
۱-نقص وسایل	۴۹
۲-ادارات و موسسات	۴۹
گفتار دوم : دامنه خسارات	۵۰
۱- زیان های جانی	۵۰
۲- زیان های مالی	۵۰
گفتار سوم : شرایط تحقق و ثبوت حکم جبران ضرر فاقد مسئول از سوی دولت	۵۱
مبحث سوم : مسئولیت مدنی دولت در خصوص خسارات وارده به اشخاص ناشی از اعمال خود	۵۴
گفتار اول : اعمال حاکمیتی	۵۴
گفتار دوم : اعمال تصدی	۵۹
گفتار سوم : مبنای مسئولیت مدنی دولت در جبران خسارات ناشی از اعمال تصدی	۶۱

فصل چهارم : ارکان مسئولیت مدنی و راههای جبران کاهش ارزش پول ملی.....	۶۵
مبحث اول : ارکان مسئولیت مدنی دولت	۶۶
گفتار اول : ورود ضرر.....	۶۶
الف- شرایط ضرر قابل جبران	۶۷
ب- اقسام ضرر	۷۰
۱- ضرر مادی	۷۱
۲- ضرر معنوی	۷۳
گفتار دو م : تقصیر یا فعل زیانبار.....	۷۵
ضرورت تحقق فعل زیانبار	۷۵
گفتار سوم : رابطه سببیت.....	۷۷
الف- تفاوت در شیوه اثبات	۷۸
ب- تفاوت در میزان جبران خسارت	۷۹
ج- تفاوت در ارتباط دولت و عامل اصلی زیان	۷۹
مبحث دوم : راههای جبران کاهش ارزش پول ملی	۷۹
گفتار اول : بررسی قابلیت جبران کاهش ارزش پول ملی بر اساس مبانی فقهی	۸۰
الف- قابلیت جبران بر اساس ماهیت پول	۸۰
ب- قابلیت جبران بر اساس قاعده لاضرر	۸۳
ج- قابلیت جبران بر اساس قاعده اتلاف	۸۵
د- رفع مانعیت ربا.....	۸۶
مبحث سوم : رویکرد قانونگذار :	۸۸
گفتار اول : قابلیت جبران کاهش ارزش پول در مهریه	۸۸

- گفتار دوم : قابلیت جبران محدود کاهش ارزش پول در قالب خسارت تاخیر تادیه موضوع ماده ۵۲۲ آ.د.م ۸۹
- گفتار سوم : تفاوت ماهیت خسارت تاخیر تادیه موضوع ماده ۵۲۲ ق آ د م ۹۰
- مبحث چهارم : تحلیل نظر فقها ، حقوقدانان و قانونگذار ۹۶
- گفتار اول : تحلیل نظر فقها ۹۶
- گفتار دوم : تحلیل نظر حقوقدانان و قانونگذار ۹۷
- گفتار سوم : نتیجه تحلیل ۱۰۷
- مبحث چهارم : نتیجه گیری ۱۰۹
- فهرست منابع ۱۱۶
- فهرست پیوست ها
- ۱- موضوع پایان نامه ، ، چکیده به زبان انگلیسی و کلید واژه ها ۱۲۳
- ۲- پیوست الف. (اصالت و مالکیت پایان نامه). ۱۲۴
- ۳- برگ تایید هیئت داوران / صورتجلسه دفاع (به زبان فارسی). ۱۲۵

کلیات تحقیق

مقدمه :

تغییر ماهیت پول از صدر اسلام تاکنون و تبدیل آن از مال عینی (طلا و نقره) به پول تحریری و اسکناس و نیز ظهور بحران‌های مالی و اقتصادی بخصوص در دهه های اخیر و ایجاد پدیده ای به نام تورم ، همگی باعث کاهش ارزش قدرت خرید واقعی پول شده است.

ارزش پول ملی معلول عوامل اقتصادی است و یکی از اهداف تشکیل وزارت اقتصاد و دارایی ، ایجاد هماهنگی در امور مالی است و بانک مرکزی مسئول تنظیم و اجرای سیاست های اعتباری و پولی کشور است عدم انجام این وظایف باعث کاهش ارزش پول ملی می گردد این امر که در علم اقتصاد مورد بحث و بررسی واقع می شود در علم حقوق نیز یکی از مصادیق قابل بحث در حوزه مسئولیت مدنی و ارکان ضرر است بدین معنی که بر اساس فعل زیانبار شخصی ، ارزش پول دیگری کاهش می یابد که از آن به کاهش ارزش پول یاد می شود.

اگر هدف اصلی قواعد مسئولیت مدنی ، جبران خسارت های مادی و معنوی زیان دیده و ترمیم زیان وارده باشد دولت و کارمندان دولت نیز از این قاعده مستثنی نخواهند ماند و ممکن است اعطای حق مصونیت و عدم مسئولیت به دولت موجب ایجاد برخی خسارات مادی یا معنوی به بعضی اشخاص حقیقی یا حقوقی شود و یکی از مصادیق ضرر که در قابلیت جبران آن اختلاف نظر وجود دارد ضرر ناشی از کاهش ارزش پول است بدین معنی که در اثر مرور زمان ارزش واقعی پول بر خلاف ارزش اسمی آن کاهش یافته و قدرت خرید اولیه آن تغییر می یابد. به عنوان مثال اگر شخصی مانع تصرف مالکی نسبت به پول خود شود یا از پرداخت دین خود امتناع نماید این سوال مطرح می شود که آیا مدیون باید علاوه بر پرداخت مبلغ اسمی وجه دین ، ارزش کاهش یافته واقعی پول را نیز جبران کند یا خیر. در پاسخ به این سوال ابتدا به این نکته باید توجه داشت که پول امروزی تفاوت های زیادی با پول دوران قدیم دارد چرا که آنچه مورد بحث است پولی است که ارزش آن اعتباری است و ارزش و مالیت واقعی ندارد بر خلاف پول زمان گذشته که خود مالیت واقعی داشت بنابراین پول امروزی احکام ویژه خود را می طلبد و با پول قدیم تفاوت ماهوی دارد بنابراین احکام فقهی آن به ویژه در حالت کاهش ارزش، پاسخگوی نیازهای

جامعه نیست و نیازمند بازنگری است در این خصوص گرچه در گذشته درباره اصل موضوع ، تحقیق هایی انجام شده لیکن از منظر حقوق موضوعه تاکنون تحقیق جامعی صورت نپذیرفته است در این تحقیق بر اساس مبانی و ضوابط حقوق اسلامی به بررسی حقوق موضوعه می پردازیم .

بیان و طرح مسأله

ارزش پولی دارای دو ارزش اسمی و حقیقی است اگر ارزش پول را بدون لحاظ شاخص قیمت ها و تورم در نظر بگیریم به ارزش اسمی پول اشاره شده است^۱ و اگر قدرت خرید آن را در نظر بگیریم به ارزش حقیقی پول توجه شده است^۲.

کاهش ارزش پول ملی در سیاست پولی مدرن عبارت است از کاهش ارزش واحد پول یک کشور نسبت به قیمت طلا یا سایر پول های خارجی این اتفاق باعث افزایش میزان صادرات و دشواری واردات کالا می شود زیرا کشورهای دیگر کالاهای این کشور را ارزان می یابند. این پدیده بر تجارت، صنعت و بازار اوراق بهادار کشور تاثیر منفی دارد و باعث کاهش قدرت خرید می گردد جدای از رابطه مستقیم تورم با ارزش پول ملی اما ارزش پول ملی در واقع پدیده ای نسبی است که بیش از هر چیز با ارزش سایر کالاها و خدمات موجود در بازار و همچنین با سایر پول های رایج سنجدیده می شود. در تعاریف مرسوم از ارزش پول کشورها ، معمولا به ذخایر طلا و نقره آن کشور ارجاع می شود چیزی که به نظر نمی رسد بتواند توجیه کننده اتفاقات رخ داده برای ارزش پول ملی در ایران باشد چرا که بروز تحولات تورمی و به تبع آن افت ارزش ریالی ، به خاطر کم شدن ذخایر طلا و نقره نبوده است .

از دو منظر متفاوت می توان به ارزش پول ملی نگاه کرد از یک سو وضعیت اقتصادی داخل کشور و میزان دارایی و مقدار پول و اعتبارات بانک مرکزی و از سوی دیگر نرخ برابری با ارزهای سایر کشورها ، امروزه بررسی ها بیشتر از نگاه دوم مورد توجه قرار می گیرند واضح است که ارزش برابری پول ملی با سایر ارزها نتیجه معاملات و مراودات در مقادیر عرضه شده و خریداران

۱ - عظیمی گرگانی، هادی، ایرانی، ندا(۱۳۸۸) جبران کاهش قدرت خرید در اثر مرور زمان، تهران، انتشارات تک رنگ ص ۲۹

۲ - میر جلیلی، سید حسین(۱۳۸۴) جبران کاهش ارزش پول، نظریه و کاربرد، دو فصلنامه جستارهای اقتصادی شماره ۴ ص ۲۱۷

ارز است. مهمترین بخش های تامین عرضه ارز، انواع مختلف صادرات اعم از کالا و خدمات و بیشترین هدف خریداران ارز، واردات انواع کالا است.

دولت بعنوان مقامی که اقدام به اعطای مجوز تأسیس به بانکها می نماید و مرجع تعیین کننده سیاست کلی و خط مشی اقتصادی و نظارت بر بانکها است ، در قبال اعمال زیانبار بانکها به اشخاص حقیقی یا حقوقی حقوق خصوصی ، مسئولیت دارد و حفظ ارزش پول ملی از مسائل بسیار مهم اقتصادی در سراسر جهان به شمار می رود لذا بانکهای مرکزی باید سیاست هایی را اعمال کنند که قدرت خرید پول ملی کاهش پیدا نکند بنابراین محقق در تحقیق حاضر بر آن است تا با بیان وظایف دولت در حفظ ارزش پول ملی ، مسئولیت مدنی دولت را در کاهش ارزش پول ملی بررسی و رابطه سببیت بین فعل زیانبار دولت را با ضرر وارده (کاهش ارزش پول ملی) مشخص نماید .

-اهداف پژوهش

الف-هدف کلی :

تبیین مسئولیت مدنی دولت در کاهش ارزش پول ملی

ب-هدف غایی :

جبران ضرر ناشی از کاهش ارزش پول ملی

ج-اهداف ویژه :

۱-تبیین مسئولیت مدنی دولت در حقوق موضوعه ، فقه و قانون اساسی

۲-تبیین نقش دولت در کاهش ارزش پول ملی

۳-بررسی ساز و کارهای حقوقی تحقق اصل صیانت از حقوق شهروندان در برابر رفتار زیانبار قدرت عمومی

۴-تبیین آثار مترتب بر مسئولیت مدنی دولت در کاهش ارزش پول ملی

ضرورت و اهمیت پژوهش

الف - ضرورت :

۱- در علم حقوق تعیین دقیق حدود و ثغور احکام حقوقی برای رسیدن به یک قضاوت درست تر و ایجاد فضایی عادلانه تر ضرورتی انکار ناپذیر و حتمی است. در قوانین موضوعه ایران ، مسئولیت مدنی دولت بصورت شفاف احصاء نگردیده لذا ضرورت دارد مبانی مسئولیت مدنی دولت شناسایی گردد .

۲- تحقق اصل صیانت از حقوق شهروندی در برابر رفتارهای زیان بار قدرت عمومی مسئولیت مدنی دولت را آشکارتر می کند .

۳- توجه مسئولین اقتصادی کشور به مسئولیت مدنی که بر عهده آنهاست و توجه آنها به شرح وظیفه خود به عنوان مسئول حفظ ارزش پول ملی

ب- اهمیت :

- پاسخ به مسئله تحقیق باعث آشنایی به مسئولیت مدنی دولت (وزارت اقتصاد و دارایی ،بانک مرکزی ..) در کاهش ارزش پول ملی و راههای اثبات این مسئولیت خواهد شد و در صورت شفاف شدن مسئولیت مدنی دولت ، کل جامعه از این امر بهره خواهند برد و در صورت عدم تحقق این امر ، کل جامعه متضرر خواهند شد .

- ضرورت توسعه ساز و کارهای حقوقی تحقق اصل صیانت از حقوق شهروندان در برابر رفتارهای زیانبار قدرت عمومی

-سوالات و فرضیه های پژوهش

الف- سوال اصلی :

چه عواملی باعث مسئولیت مدنی دولت در کاهش ارزش پول ملی می شود ؟

ب - سوا لهای فرعی :

- برای تحقق اصل صیانت از حقوق شهروندان در برابر رفتار زیانبار قدرت عمومی چه سازوکارهای حقوقی وجود دارد ؟

- عملکرد دولت چه نقشی در کاهش ارزش پول ملی دارد ؟

- مسئولیت مدنی دولت در حقوق موضوعه ، فقه و قانون اساسی چگونه تبیین شده است ؟

ج - فرضیه اصلی تحقیق :

- ارزش پول ملی معلول عوامل اقتصادی است و یکی از اهداف تشکیل وزارت اقتصاد و دارایی بعنوان یکی از ارکان دولت و متولی امور اقتصادی ، تنظیم سیاستهای اقتصادی و مالی کشور و ایجاد هماهنگی در امور مالی است و بانک مرکزی مسئول تنظیم و اجرای سیاست های اعتباری و پولی کشور است. به نظر می رسد عدم انجام این وظایف ، شرایط مسئولیت مدنی دولت را فراهم می نماید که آثار آن رفع ضرر ناشی از کاهش ارزش پول ملی خواهد بود.

د - فرضیه های فرعی تحقیق :

- تصویب لایحه مسئولیت مدنی موسسات عمومی در مجلس و استناد به قوانین موضوعه موجود از جمله ماده ۱۱ قانون مسئولیت مدنی ، قواعد فقهی و اصول قانون اساسی از جمله ساز و کارهای حقوقی موجود برای تحقق اصل صیانت از حقوق شهروندان در برابر رفتار زیانبار قدرت عمومی است .

- با توجه به تسلط دولت بر چاپ پول ملی ، ایجاد اعتبارات بانکی و تسلط بر بخش اعظم درآمد ارزی و تعیین ارزش برابری ارز خارجی در برابر پول ملی ، عملکرد دولت نقش مستقیم در کاهش ارزش پول ملی دارد .

- مواد قانون مسئولیت مدنی از جمله مواد ۱ و ۱۱ ، اصول قانون اساسی از جمله اصول ۴۳ ، ۴۰ ، ۲۲ ، قانون پولی و بانکی از جمله مواد ۱۰ ، ۱۱ ، ۱۵ ، قانون بانک مرکزی از جمله ماده ۲ ، قواعد فقهی از جمله قاعده لاضرر ، اتلاف و تسبیب ، مسئولیت مدنی دولت را تبیین می نمایند .

پیشینه علمی و مطالعات انجام شده گذشته:

۱- دکتر صفایی و دکتر رحیمی (۱۳۸۹) در کتاب خودشان تحت عنوان ((الزامات خارج از قرارداد)) اینطور نتیجه گرفته اند که کاهش ارزش پول و ایراد ضرر برای هر دارنده پول فارغ از انعقاد عقد و قرارداد طرفین ، قابل تصور است مثلاً در قرض عوامل اقتصادی موجب کاهش دارایی فرد و کاهش ارزش پول شده است نه فعل قرض گیرنده.

۲- دکتر طباطبایی و دکتر سمدی (۱۳۹۴) در مقاله خود تحت عنوان ((بررسی فقهی و حقوقی قابلیت جبران ضرر کاهش ارزش پول)) نتیجه گیری کرده اند که قدرت خرید از خصوصیات ذاتی پول است نه خصوصیات نسبی آن .توان و قدرت خرید پول در نگاه عرضی و عقلایی همچون صفت حقیقی بکار می رود و همانطور که اگر خود جنس پول و یا اوصاف جنس توسط فعل زیان بار دیگری از بین برود باید جبران شود ، کسر مالیت و قدرت خرید آن هم الزاماً نیازمند جبران است.

۳- مرحوم دکتر کاتوزیان در کتاب خود تحت عنوان ((الزامات خارج از قرارداد)) به این نتیجه رسیده که در مورد خسارات ناشی از اعمال تصدی ، چنانچه دولت سبب ورود زیان گردد و زیان در نتیجه عمل دولت و در قالب تسبیب به شهروندان وارد گردد مبنای مسئولیت مبتنی بر تقصیر است و شهروند زیان دیده علاوه بر اثبات ورود زیان و رابطه سببیت ، مکلف است که تقصیر دولت را نیز اثبات کند.

۴- مرحوم دکتر کاتوزیان در کتاب خود تحت عنوان ((الزامات خارج از قرارداد ، ضمان قهری)) به این نتیجه رسیده که در دعوی مسئولیت مدنی ، مبنا ، وارد کردن زیان به دیگری است خواه مقدمه وارد کردن زیان ، استیلا بر حق غیر باشد یا نه و معافیت دولت از مسئولیت مدنی ناشی از اعمال حاکمیتی را باید محدود به فرضی دانست که دولت در اجرای صحیح وظایف حاکمیتی خود منجر به زیان شهروندان گردد و اگر نتیجه ای غیر از این مد نظر باشد باعث می شود بسیاری از اعمال نامشروع دولت ، دست کم از لحاظ مدنی مباح جلوه کند .

۵- دکتر جعفری و دکتر باقری (۱۳۹۳) در مقاله خود تحت عنوان ((مبانی فقهی و حقوقی مشروعیت ضمان دولت در پرداخت خسارت ناشی از کاهش ارزش پول)) به این نتیجه رسیده اند که بر اساس قواعد فقهی تسبیب و اتلاف ، کسانی که بگونه ای سبب از بین رفتن مالیت و ارزش پول یا ایجاد تورم و در نتیجه اضرار به غیر شوند ، ضامن هستند و فرقی بین مباشر

و سبب نیست. لذا اقدام هایی که دولت انجام می دهد چه به صورت چاپ اسکناس بدون کارشناسی دقیق و بدون پشتوانه باشد و چه به صورت ازبین رفتن پشتوانه این اسکناس ها باشد، با ایجاد مناقشات سیاسی و اختلافات داخلی و جناحی و یا بی انضباطی های اقتصادی و اهمال در اجرای قوانین و برنامه های اقتصادی و مواردی از این قبیل، موجب بروز مشکلات اقتصادی و در نتیجه کاهش ارزش پول و قدرت خرید آن گردد، از مصادیق خسارت بوده و ضامن است.

۶- دکتر سید حسین میر جلیلی در مقاله خود بعنوان ((جبران کاهش ارزش پول نظریه و کاربرد)) (۱۳۸۴) با روش تحلیلی و تطبیقی، ضمن پذیرش برخی مشکلات کاهش ارزش پول، جبران کاهش ارزش پول از طریق شاخص بندی را دارای اشکالات فقهی و اقتصادی می داند و سرانجام راه حل رفع مشکل کاهش ارزش پول را ثبات قیمتتها می داند.

۷- برابر گزارش پیشینه پژوهش دریافتی از ایرانداک، پایان نامه ای با موضوع ((مسئولیت مدنی ناشی از تورم و کاهش ارزش پول با رویکردی بر مبانی نظری حضرت امام خمینی (ره))) به عنوان مدرک نزدیک به موضوع این تحقیق وجود دارد.

- در تحقیقات فوق در رابطه با کاهش ارزش پول و قابل جبران بودن آن صحبت شده ولی در رابطه با مسئولیت مدنی دولت در این کاهش، به صورت جامع کار نشده است.

روش انجام پژوهش:

نوع تحقیق (کاربردی-توصیفی تحلیلی)

این تحقیق بر مبنای هدف کاربردی اجرا می شود و بهره وران آن وزارت اقتصاد و دارایی و بانک مرکزی ج.ا.ایران می باشند. روش پژوهش، توصیفی تحلیلی است. در روش توصیفی به توصیف عینی، واقعی و منظم موضوع و وضع موجود بدون دخیل کردن نظر پرداخته می شود و در روش تحلیلی به مطالعه آنچه وجود داشته پرداخته و علاوه بر توصیف و تصویر سازی وضع موجود، به تشریح و تبیین آن نیز می پردازم.

نحوه جمع آوری اطلاعات و نوع روش تحقیق

این تحقیق به روش کتابخانه ای اجرا می شود. با مراجعه به کتابخانه های تخصصی از جمله کتابخانه وزارت اقتصاد و دارایی، کتابخانه و دفتر معاونت حقوقی ریاست جمهوری و مطالعه کتب حقوقی و قوانین مرتبط با موضوع و همچنین مراجعه به سایت های تخصصی از جمله سایت پژوهشگاه قوه قضائیه و پرتال جامع علوم انسانی به جمع آوری اطلاعات پرداختم.

متغیر مستقل : مسئولیت مدنی دولت

متغیر وابسته : کاهش ارزش پول ملی

مراحل و برآورد زمانی انجام پژوهش :

ردیف	شرح فعالیت	زمان کل	زمان اجرا به ماه					
			۱	۲	۳	۴	۵	۶
۱	بررسی اطلاعات کتابخانه ای	۲ ماه						
۲	بررسی مسئولیت مدنی دولت در قوانین موضوعه ایران، قانون اساسی و فقه	۲ ماه						
۳	پیش نویس لایحه مسئولیت مدنی موسسات عمومی	۲ ماه						
۴	چگونگی ارتباط کاهش ارزش پول ملی با وزارت اقتصاد و دارایی و بانک مرکزی	۲ ماه						
۵	نتیجه گیری و ارائه پیشنهادات-دفاع	۲ ماه						